

CARABUS AURONITENS ESCHERI PALLIARDI 1825. STUDIU SISTEMATIC ȘI BIOGEOGRAFIC

În clasificarea lui E. Csiki (1927) specia *Carabus auronitens* Fabricius 1792 este încadrată în familia Carabidae, subfamilia Carabinae, tribul Carabini, genul *Carabus* L. D. Tribacogenici, subgenul *Chrysocarabus* Thomson 1875.

După St. Breuning (1937) specia aparține ord. Coleoptera Linne 1756, subord. Adephaga Clairville 1806, familia Carabidae (Lesch) Lameere 1900, subfamilia Carabinae Thomson 1875, Tribul Carabini (Lacordaire) Breuning 1932, subgenul *Coptolabrus* (Solier) Breuning 1932, secția *Chrysocarabus* Thomson 1875.

S. Panin (1955) adoptă clasificarea lui St. Breuning, pe care o menținem și noi în prezenta lucrare.

Subgenul *Coptolabrus* (Solier) Breuning 1932 cuprinde 5 secții cu un număr de cca. 48 de specii din Europa și Asia. În fauna R.S.R. se găsește numai o specie, care face parte din secția *Chrysocarabus* Thomson, secție care cuprinde următoarele specii toate europene: *auronitens* Fab. *lineatus* Dej., *Olimpiae* Sella, *Solieri* Dej., *splendens* Ol., și *punctat-auratus* Germ. Dacă ultimele cinci specii au o arie geografică mai mult sau mai puțin restrânsă, *auronitens* Fab. ocupă un areal ce se întinde din munții Pirinei, peste Alpi în Carpații Meridionali. În cadrul arealului se cunosc cinci rase pentru această specie. În R.S.R. a fost semnalată rasa *Car. auronitens escheri* Palliardi 1825, rasa nominală fiind răspândită în vestul arealului. Ulterior rasa *escheri* Palliardi 1825 a fost descrisă de diferiți autori cu denumirile: var. *rugosipennis* Gehin 1822; var. *fussi* Birthler 1886; subvar. *laevipennis* Seidlitz 1891; subvar. *laetus* Lapouge 1902, ssp. *decebalii* Mallas 1929.

Dăm în continuare descrierea rasei după Sergiu Panin: „Elitrele au forma unui oval alungit, relativ îngust, cu partea cea mai lată situată postmedian. Pronotul îngust, situat lateral și îngustat relativ puternic în partea posterioară. Antenele lungi nu sînt noduroase. Carenele primare în general puternice, uneori întrerupte sau mai mult sau mai puțin reduse. Spațiul dintre carene are o sculptură variabilă. Capul și pronotul arămiu-roșiatice, sau suriu, mai rar verzi. Elitrele verzi, verzi-albăstriu, mai rar cu reflexe aurii. Uneori, partea dorsală a corpului este brun-negricioasă. Primul articol antenal și femurele sînt roșcate, foarte rar negre; tibiile și tarsele negre, mai rar brun roșcate sau roșcate. $L = 24-30$ mm.

Această rasă a fost descrisă după exemplare provenite din Banat. Exemplarele negru-brunii sînt ab. *Opacus*-Haur. (= *funestus* Csiki) cele cu primul articol antenal și femure negre — ab. istrati Homuzaki. Ca răspîndire geografică a rasei *Car. auronitens escheri* Pall., autorul indică regiunea Carpaților. Includem și o descriere a rasei (ssp.) nominale dintr-o lucrare recentă = *auronitens* Fabricius 1792. ssp. *auronitens* s. str.

Carenele primare puternic conturate, separate prin intervale evident ru-goase și cu puncte în formă de asterisc. Capul și toracele cu puncte și ușoare fisuri pe marginea protoracelui. Bicolor: capul și protoracele auriu arămiu, elitrele verde auriu foarte lucitor, interstriile uneori netede.

Subliniem faptul constatat de noi pe materialul de comparație că, de multe ori unele caractere de culoare se întîlnesc și la rasa nominală și la rasa *escheri* Pall.

În colecția personală, ca urmare a unor colectări și schimburi cu numeroși colaboratori din țară (Takacs A — Zalău; Teodoreanu M. — Cluj-Napoca), *C. auronitens escheri* Pall. este reprezentat printr-un număr de 27 exemplare pe ace, masculi și femele și numeroase exemplare pe etiuri. Majoritatea sînt colectate în zona munților Călimani și mai ales în munții Gurghiului — 13 ex. pe ace. Proveniența celorlalte exemplare este următoarea: munții Meseș — 9 ex., munții Bucegi — 2 ex., Obcinele Moldovei — 2 ex., Maramureș — 1 ex., munții Retezat — 1 ex., dealurile Daneș (Sighișoara) — 1 ex. Unele exemplare reprezintă forme individuale și ecologice, denumite deja sau sînt descrise ca noi pentru știință în prezenta lucrare.

f.i. Takacsii nov.

Descriere: capul și pronotul roșu închis, elitrele verzi-roșietice. Numeroase exemplare masculine și femele colectate în iunie 1985 și 1986, leg. Takacs A. în onoarea căruia se dă denumirea acestei forme.

f.i. viridis nov. Capul și pronotul verde strălucitor, elitrele verzi-albăstrui închis strălucitor. Două exemplare masculine colectate în munții Călimani noiembrie 1969, 1000 m. (intervalele ușor netede) respectiv august 1984, Vf. Pietrosul Călimani, 2100 m. (intervalele punctate).

f.i. nitidis nov. Intervalele netede. Capul și protoracele verzui, elitre verzi-albastre. 1 exemplar mascul colectat în noiemb. 1975 Călimani 1100 m.

f.i. opacus Haury (= *funestus* Csiki). Negru-bruniu. 1 exemplar mascul colectat în iunie 1958 munții Retezat, leg. Teodoreanu M.

VASILE VICOL

BIBLIOGRAFIE

1. St. Breuning, *Monographie der Gattung Carabus L.* in, *Bestimmungs Tabellen der europäischen Coleopteren*, 104—110, 1932—1937.
2. E. Csiki, *Carabidae: Carabidae I. Coleopterum Catalogus* (auspiciis et auxilio W. Junk editus a S. Schenkling). Pars 91, Berlin, X, 1927.
3. S. Panin *Fam. Carabidae (gen. Cychnus Fabricius și gen Carabus Linne)*, in *Fauna Republicii Populare Române. Insecta, X, fascicula 2.*
4. N. Thibaudeau *Chrysocarabus auronitens Fabricius 1792 forme individuelle auverloti nova et forme individuelle thumseri nova*, in *Bulletin des Sciences Nat*, idem, 40, p. 2, Decembre 1983.
5. idem, *Le complexe Chrysocarabus auronitens Fabricius 1792 en Moselle*, in *Bulletin des Sciences Nat*, 40, p. 4, Decembre 1983.

CARABUS AURONITENS ESCHERI PALLIARDI 1825
ÉTUDE SYSTEMATIQUE ET BIOGÉOGRAPHIQUE

(R e s u m é)

L'auteur encadre l'espèce *Carabus* (*Chrysocarabus*) *auronitens escheri* Palliardi 1825 en conformité avec les classifications d' E. Csiki (1927) et de St. Breuning (1932—1937). Ensuite on donne une description de la race *escheri* Pall. d'après Sergiu Panin et de la race nominale d'après Norbert Thibaudeau. L'étude de 27 exemplaires sur épingle et des nombreux exemplaires sur ouate a permis à l'auteur de constater la variabilité de la sous-espèce et trouver des suivantes formes individuelles et écologiques; *f.i. takacsii* nov., *f.i. viridis* nov., *f.i. nitidis* nov., *f.i. opacus Haury* (= *funestus* Csiki). On donne des courtes descriptions pour les formes nouvelles